

บทที่ 5

ความรุนแรงต่อเด็กและการลงโทษทางกาย (ข้อ 19,24 (3), 28 (2), 37 (ก), 39)

ประเด็นที่เน้น /ห่วงใย และความก้าวหน้า-การแก้ปัญหาที่รัฐบาลดำเนินการ

5.1 ความรุนแรงต่อเด็กและการลงโทษเด็กทางร่างกาย (ย่อหน้า47)

[คณะกรรมการฯ กังวลเกี่ยวกับการลงโทษต่อร่างกายเด็กยังคงถูกต้องตามกฎหมาย โดยมาตรา 1467 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ระบุว่า บุคคลที่มีอำนาจปกครองเด็กมีสิทธิลงโทษเด็กตามสมควรเพื่อให้เด็กมีวินัย

**

/ กำหนดเป็นกฎหมายห้ามการลงโทษต่อร่างกายเด็กในบ้านและสถานดูแลเด็กโดยชัดแจ้ง รวมถึงการลงโทษเพื่อการสร้างวินัย

/ ให้การศึกษาสำหรับสาธารณชน และส่งเสริมความตระหนักต่อสังคม เกี่ยวกับผลเสียของการลงโทษทางร่างกายส่งเสริมการเลี้ยงดูโดยไม่ใช้ความรุนแรง และการสร้างวินัยเชิงบวกโดยการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว และชุมชน

/ จัดให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กทุกรูปแบบเป็นเรื่องเร่งด่วน และให้มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของการศึกษาของสหประชาชาติ (A/61/299)

/ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการโดยรัฐภาคีตามข้อเสนอแนะข้างต้นในรายงานฉบับต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติที่เน้นเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็กเป็นการเฉพาะคือ

(1) พัฒนายุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อป้องกันและรับมือแก้ไขความรุนแรงต่อเด็กและการปฏิบัติโดยมิชอบ (ill - treatment) ต่อเด็กทุกรูปแบบโดยคำนึงถึงมิติหญิงชายด้วย

(2) ริเริ่มให้มีกฎหมายห้ามการกระทำความรุนแรงต่อเด็กทุกรูปแบบในทุกสภาพบริบทอย่างแจ้งชัด และ

(3) การเสริมสร้างระบบการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และการเผยแพร่ข้อมูล และวาระการวิจัยเกี่ยวกับความรุนแรงและการปฏิบัติโดยมิชอบต่อเด็ก]

5.1.1 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันเด็กจากการลงโทษทางกายนั้นแม้ว่าไม่ได้มีบทกฎหมายบัญญัติห้ามครอบครัว ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กในบ้านลงโทษทางกายต่อเด็กไว้อย่างชัดเจน โดยกฎหมายให้อำนาจผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ดูแลเด็กในบ้านและในสถาบันทางเลือกลงโทษทางวินัย สั่งสอนเด็กตามสมควรได้ นอกจากนั้น

พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ได้กำหนดให้การกระทำที่มุ่งให้เกิดอันตราย อันตรายแก่จิตใจหรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัวเป็นความผิดอาญา มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาได้โดยการสร้างความเข้าใจและกำหนดแนวปฏิบัติต่อผู้ใช้อำนาจปกครองเด็ก กรณีที่เด็กถูกล่วงโทษเกินสมควรหรืออาจได้รับอันตรายจากการลงโทษภายในครอบครัว ผู้กระทำจะมีความผิดและกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่แยกเด็กออกจากครอบครัวได้ เพื่อให้มีความชัดเจนในเรื่องนี้ ประเทศไทยกำลังทบทวนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เรื่องอำนาจการปกครองเด็กเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกกระทำด้วยความรุนแรง รวมถึงการห้ามลงโทษทางกายในครอบครัวโดยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และแผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็ก

5.1.2 ประเทศไทยได้มีนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันความรุนแรงต่อเด็กและการลงโทษในบ้านหลายประการดังนี้

-กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน โดยจัดตั้งคณะกรรมการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน เพื่อจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ ส่งเสริมและประสานการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ฯ สร้างองค์ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรง เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจและทักษะ รวมทั้งการผลิตสื่อเผยแพร่และฝึกอบรมให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ในการดำเนินการในปี 2556-2557 มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง

- จัดทำร่างแผนแม่บทการคุ้มครองเด็ก ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก

- มีการจัดทำนโยบายการคุ้มครองเด็กในองค์กร เช่น สถานสงเคราะห์ บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานพินิจ และสถานศึกษา

- มีแผนพัฒนาคนตามช่วงวัย และแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ที่กำหนดเป้าหมายลดที่จะลดความรุนแรงในครอบครัวให้เหลือร้อยละ 7 (ตาม SDGs)

- กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ได้มีโครงการนำร่องพัฒนาระบบการรับแจ้งเหตุ คัดกรองช่วยเหลือเบื้องต้น และส่งต่อเด็กถูกทารุณกรรมหรือการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมให้ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างครบวงจร โดยมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เป็นหน่วยประสานงานหลัก นำร่องใน

4 จังหวัด จังหวัดละ 2 อำเภอ คือ ระยอง ชุมพร ขอนแก่น และปทุมธานี คัดกรองเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี 3 เรื่อง คือ ความรุนแรง ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการถูกทอดทิ้ง เพื่อวางแผนดูแลร่วมกับสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

5.1.3 ความก้าวหน้าในการใช้มาตรการการสร้างความตระหนักให้กับสังคมในการป้องกันความรุนแรงต่อเด็กและผลด้านลบในการลงโทษทางกายได้มีการดำเนินการดังนี้

-การจัดทำหลักสูตรการสร้างวินัยเชิงบวกสำหรับกลุ่มผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กในสถานสงเคราะห์รัฐและเอกชน สถานพินิจฯ หลายหน่วยงานได้นำหลักสูตรนี้ไปใช้ฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่แล้ว

-การให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กให้แก่ครอบครัวอุปถัมภ์

-การจัดทำโครงการทุกบ้านปลอดภัยจากความรุนแรง เพื่อเผยแพร่แก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลเด็ก

-ภาคประชาสังคมหลายองค์กรได้รณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรีผ่านเครือข่ายเด็กและสตรี นอกจากนี้ได้มีการริเริ่มหลายโครงการเช่น การพัฒนาครอบครัวอาสา การเฝ้าระวังสื่อไม่ปลอดภัย การตรวจสอบและร้องเรียนหรือรายงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นต้น

-การเผยแพร่รายงานสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ

5.1.4 พร้อมๆ กับการสร้างความตระหนักให้กับสังคม ประเทศไทยได้ใช้มาตรการป้องกันความรุนแรงต่อเด็กและการลงโทษทางกายกับเด็ก ซึ่งมีมาตรการที่เป็นรูปธรรมดังนี้

- แนวแนะการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงและการสร้างหลักสูตรวินัยเชิงบวก โดยมีโครงการนำร่องการคุ้มครองเด็กในโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กที่เน้นการปรับทัศนคติของครู

-จัดทำโครงการคุ้มครองเด็กของหน่วยงานด้านสาธารณสุขที่ใช้การเลี้ยงดูตามมาตรฐานขั้นต่ำเป็นฐานในการดำเนินงาน

- การให้ความรู้ด้านการคุ้มครองเด็กแก่องค์กรการปกครองท้องถิ่น และสถานศึกษา (โดยสำนักงานอัยการสูงสุด)

- การส่งเสริมป้องกันและฟื้นฟูครอบครัว ให้กับกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้ง

- การดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนผ่านโครงการคลินิกครอบครัวของตำบลต้นแบบผ่าน Case Manager (18 จังหวัด) และกิจกรรมภายใต้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนระดับท้องถิ่น

-สร้างความเข้มแข็งของครอบครัว เช่นในครอบครัวเฉลิมพระเกียรติ เทิดพระคุณแม่ ค่ายคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง และ โรงเรียนสำหรับพ่อแม่

5.1.5 หน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานจัดเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็กและความรุนแรงในครอบครัวตามภารกิจของหน่วยงาน แต่ยังไม่มีการบูรณาการระบบข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นเอกเทศ และยังไม่มีความเป็นหน่วยประสานงานกลางสำหรับการจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการกำหนดแผนและนโยบาย หน่วยงานที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเช่น

-ศูนย์ข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรีและความรุนแรงในครอบครัว ของ พ.ม. (เว็บไซต์ www.violence.in.th) จัดเก็บข้อมูลความรุนแรงทั้งเด็กเป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำจากรายงานของจังหวัด ซึ่งยังมีปัญหาความซ้ำซ้อนของข้อมูล และความเสถียรของระบบการรายงาน

- กระทรวงศึกษาธิการจัดเก็บข้อมูลเด็กถูกกระทำ ความรุนแรงในโรงเรียน

- กรมพินิจและคุ้มครอง กระทรวงยุติธรรม จัดเก็บข้อมูลผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในบ้านพักเด็กและครอบครัว

- ศูนย์พึ่งได้ (OSCC 1300 Hotline) กระทรวงสาธารณสุข เก็บข้อมูลเด็กถูกกระทำ ความรุนแรงที่มารับบริการในสถาบันสุขภาพเด็ก โดยรวบรวมข้อมูลจำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำ ความรุนแรง จำแนกตามเพศ อายุ สัญชาติ ประเภทของความรุนแรง

อย่างไรก็ดีในปี พ.ศ. 2553 ได้มีการริเริ่มประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดเก็บข้อมูลให้มีเอกภาพ โดย พ.ม. ได้ทำความตกลงกับ กระทรวงต่างๆ (มท. ยธ. ศธ. สธ. อัยการ. สตช. สปสช. ศาล) เพื่อกำหนดกรอบความร่วมมือในการจัดเก็บและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ในส่วนของ กสม. กำลังพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำฐานข้อมูลคำร้องเรียนเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก นอกจากนั้นได้ริเริ่มจัดทำตัวชี้วัดการปฏิบัติตามอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวของ กสม. จะช่วยกระตุ้นให้หน่วยงานต่างๆ ได้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบและมีการประสานงานด้านข้อมูลมากขึ้น

5.2 ประเด็นท้าทาย

-การแก้ไขกฎหมายห้ามการลงโทษเด็กในบ้านและสถานเลี้ยงดูทางเลือก โดยรวมถึงการอบรมสั่งสอนเพื่อให้เกิดวินัย การเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองเรื่องทัศนคติ การสร้างวินัยเชิงบวก การเผยแพร่ผลการวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน การรับฟังความคิดเห็นของเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครอง และสังคมเกี่ยวกับการตีเด็ก/การสร้างวินัยเชิงบวกเพื่อเป็นฐานในการดำเนินงานต่อไป ICT กับสิทธิเด็ก แผนการคุ้มครองเด็ก (การสร้างสภาพแวดล้อมเด็กที่ปลอดภัย) กลไกการคุ้มครอง การยุติความรุนแรง การละเมิดในโรงเรียน (สพฐ.) การรังแกกันในเด็ก เน้นย้ำเรื่องการคุ้มครองเด็กในโรงเรียน SDG ข้อ 16 การยุติความรุนแรงต่อเด็ก สถิติในบ้านและในโรงเรียน]

ข้อมูลกระจาย : ควรมีการจัดทำข้อมูลที่เป็นภาพรวม ควรจัดเก็บข้อมูลจำแนกเด็กที่ถูกกระทำ ความรุนแรงด้วยการลงโทษ และเด็กที่ถูกกระทำ ความรุนแรง ทำให้การตอบมาตรการได้ชัดเจนได้ยิ่งขึ้น